ALEXANDER

Alexander Business Magazine

Jaargang 3, semtember 2019
Losse verkoopprijs € 5,95

Thema
Duurzaam ondernemen

Wendeline Besier, manager MVO TBI
Beginnen met kleine stapjes mag ook

Verder in dit nummer:

Bouwgigant Heijmans
Alle oplossingen zijn er al

Paul Polman ex-CEO Unilever
Duurzaamheid is persoonlijke missie

Lokale ondernemers
Luxe, noodzaak en plicht

Ondernemersnieuws
20 bedrijven besparen 800.000 prints

Rondje Rotterdam

Op zoek naar een origineel (bedrijfs)uitje in Rotterdam?
Rondje Rotterdam!

Onze unieke reis door de Maasstad is een geweldige gebeurtenis.
Per bus, boot of te voet ga je onder leiding van Rotterdamse entertainers naar diverse (horeca) tussenstops en beleef je bijzondere activiteiten. Geniet van de leukste Rotterdamse liedjes en de meest hilarische anekdotes, met als decor de skyline van Rotterdam.

Ook op locatie is een Rotterdams feessie met onze artiesten een onvergetelijke belevenis met veel humor en muziek, zoals alleen onze artiesten dat kunnen.
Losse ticketverkoop, groepen of maatwerk, we zien je graag bij Rondje Rotterdam!

Rondje Rotterdam met Rotterdams entertainment!

www.rondjerotterdam.nl • RondjeRotterdam

Drie keer P

People, Planet, Profit. Deze drie 'p's vormen samen voor iedere ondernemer die toekomstbestendig wil ondernemen de heilige drie-eenheid. Het zijn de be-langrijke drijfveren van maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo), duurzaam ondernemen of maatschappelijk ondernemen.
Fatsoenlijk zaken doen zou in een moderne levensvatbare economie behalve om prestaties (profit) ook om respect voor de sociale kant (people) en de ecologische randvoorwaarden (planet) moeten draaien: de triple-P-benadering.

Dat betekent voor veel bedrijven, zowel groot als klein het herijken van de eigen business. Steeds meer ondernemers en grote bedrijven zijn daar dan ook serieus mee bezig. De oude manier van zakendoen is ingeruild voor een radicaal andere wijze van produ-ceren. Grote jongens uit eigen land die inmiddels uit een ander vaatje tappen, zijn bijvoorbeeld DSM, Unilever en Eneco. Maar ook in de bouwsector zijn grote en kleine spelers keihard bezig hun footprint van hun werkschoenen met stalen neuzen voor zachtere zolen en schoeisel te vervangen. Van eerder wegkijkende reuzen vormen ze zich om tot wereldspelers en nationale koplopers: actief in gezondheid, voeding en duurzaam leven.

Duurzaam ondernemen lijkt niet langer een marketinginstrument als goed en lekkere klinkende duurzame verleiding, maar lijkt een keiharde voorwaarde en centrale business driver te worden om nu en straks te ondernemen en te overleven. Naar je klant, werknemers, aandeelhouders en vooral naar ons aller moeder aarde.

In dit magazine leest u hoe groot en klein, internationaal en nationaal, regionaal en lokaal mensen en bedrijven in hun business daarmee aan het stoeien zijn. En soms gaat dat ook een beetje van au. Maar wie mooi wil zijn, moet...

Colofon

Uitgever:
Stichting Alexander Business Magazine
Pr. Pieter Christiaan straat 61,
3066 TB Rotterdam

Redactie:
Peter Meulendijk, Inge Lievaart,
Carola Kalishoek, Hans Lemmers

Corrector:
Yvonne Kwarten

Hoofdredactie:
Gert van der Beek

Fotografie:
Ferry ten Brink, Ferrymen Fotografie

Vormgeving & opmaak:
Lievaart Vormgeving & Communicatie
Pr. Pieter Christiaan straat 61,
3066 TB Rotterdam
T. 010 420 98 22, www.lievaart-vc.nl

Druk:
Efficiënta Offsetdrukkerij b.v.

Oplage:
4.000 exemplaren

Losse verkoopprijs € 5,95
Verschijnt ieder kwartaal
Tarieven advertenties op aanvraag

Informatie advertenties/redactie:
Carola Kalishoek (info@firstsupport.nl)
Inge Lievaart (inge@lievaart-vc.nl)

Overname of vermenigvuldiging uit deze uitgave is alleen toegestaan na toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord	3
Jamaica den Heijer, innovatiemanager Heijmans	4-5
Paul Polman, ex-CEO Unilever	6-7
Ondernemers over duurzaamheid	8-9
Circulaire kansen verzilveren in onze regio	10
Schipper Vastgoed gaat voor duurzaam	11
'Gebrek aan goede technici?	12
TU Delft ontwikkelt duurzame kerosine	13
Ondernemersnieuws	14-15
Gemeente Rotterdam	16-19
BusinessClub Prins Alexander	20-21
'Juridisch' gezien	23
'Financieel' gezien	26
Ondernemersnieuws	26-27
Warmtepompen van Compair	28
Bewust duurzaam?!	29
Lunchen bij Wilskracht met Quince Dirks	30

Jamaica den Heijer, innovatiemanager Heijmans

‘Alle oplossingen zijn er al’

Zij behoort als young professional tot de duurzame jonge koplopers in Nederland. Innovatiemanager Jamaica den Heijer ontwikkelt binnen bouw- en vastgoedgigant Heijmans duurzame projecten. En zoekt continu intern en met ketenpartners en onderwijsinstellingen naar nieuwe samenwerkingen en oplossingen. Zo werkt zij onder andere samen met TNO en de TU Eindhoven. “Laten we eerlijk zijn: de bouwsector is niet de duurzaamste qua afval, CO2-uitstoot en grondstoffengebruik. Juist daardoor liggen in de bouw de grootste kansen voor verduurzaming”, stelt Jamaica den Heijer.

Haar missie is verduurzamen op systeemniveau: van circulair naar biobased, van fossiel naar hernieuwbaar en klimaat adaptief. “Ik help als echte verandermanager Heijmans met het bepalen van een visie en denk mee in strategische keuzes en in projecten die hieruit voort komen: Zoals: Hoe komen we tot circulair beton, verduurzamen we onze specialismen, asset management en ons bedrijf zelf.”

Een enorm R&D lab

Ze volgt alle ontwikkelingen rondom energie, circulariteit, klimaat adaptatie en biodiversiteit op de voet en probeert die te vertalen naar concrete ambities voor haar bouwbedrijf. Als biomimicry-expert zoekt ze de oplossingen bij voorkeur in de natuur: een enorm R&D lab met oneindig veel antwoorden.

“Biomimicry is een methode om oplossingen uit de natuur te vertalen en gebruiken voor onze eigen uitdagingen. Het combineert duurzaamheid met innovatie in de meest hoogwaardige vorm. Daarnaast geeft het oneindig veel antwoorden op alle uitdagingen waar we voor staan. Een hoopvol verhaal. Biomimicry laat zien dat die er al zijn, namelijk in de natuur om ons heen. Het vraagt alleen een andere manier van kijken, denken en ontwerpen.”

“Neem bijvoorbeeld beton. Bij het produceren van cement komt gigantisch veel CO2 vrij. Nu hebben ze onlangs ontdekt dat koraal juist CO2 opslaat als het groeit. Er is uitgezocht welk chemisch proces daarachter zit, en zo zijn er intussen twee bedrijven die bij het maken van cement een deel van de CO2-uitstoot weer opvangen en hergebruiken.”

Multifunctioneel

Er zijn inmiddels vliegtuigen, windmolens en gebouwen gebaseerd op organismen uit de natuur, zoals het nieuwe hoofdkantoor van Triodos Bank dat architect Thomas Rau heeft ontworpen aan de hand van biomimicry-principes. “Dat is de technische kant, maar je kunt biomimicry ook toepassen op systeemniveau. Om te komen tot veerkrachtige en adaptieve steden, kijken we bijvoorbeeld naar een bos en proberen we inzichten te vertalen naar concrete oplossingen. We leren dat de natuur streeft naar optimalisatie en niet naar maximalisatie; een boom groeit ook niet tot in de hemel. Ook zien we dat daar meer samenwerking is dan concurrentie. Want dat levert veel meer op en kost minimale energie. Daarnaast is eigenlijk alles multifunctioneel. Het is de kunst om al dit soort lessen te vertalen en direct mee te nemen in ontwerpen en innovaties die bijdragen aan een gezonde leefomgeving.”

Circulair bouwen

Dit levert volgens haar ook veel op bij de uitdaging van circulair bouwen. “Dat betekent dat je de kringlopen sluit, dus materialen hergebruikt en geen reststromen hebt. De natuur doet dat ook: afval bestaat er niet. Als we alles bouwen zoals de biobased brug op de campus van TU Eindhoven houden we geen afval meer over. Onze opdrachtgevers vragen hier steeds vaker om, maar we beschikken nog niet altijd over de techniek om dit op grote schaal toe te passen. Maar de circulaire transitie is in volle gang, en daar liggen enorm veel kansen. Ons asfaltinnovatieteam werkt bijvoorbeeld aan oplossingen om wegen steeds duurzamer te maken. Daardoor kunnen we al heel veel, van hergebruik en lagetemperatuur- tot self-healing asfalt.”

Verduurzamen begint volgens haar ook met pionieren. “Samen met onder andere TNO en Cirkelstad werken we aan een tool die stedenbouwkundigen gaat helpen om circulaire ambities in bouwen te stellen en deze ook daadwerkelijk te realiseren. Met behulp van beschikbare data en inzicht in verdienmodellen. Hierin integreren we zoveel mogelijk kennis. In 2020 verwachten we die te lanceren.”

Verder weert Heijmans vanaf volgend jaar zoveel mogelijk verpakkingen en accepteert vanaf 2021 alleen nog verpakkingsmateriaal dat 100% herbruikbaar en recyclebaar is.

“Het gaat om alle verpakkingen die het bedrijf binnenkomen, zowel op bouwprojecten als in de eigen bedrijfsvoering. Heijmans is het eerste bouwbedrijf dat op deze manier met verpakkingen omgaat en wil daarmee een nieuwe norm stellen die een belangrijke impuls geeft aan circulariteit in de bouw.”

Reduceren CO2-footprint

Het bouwproces verbruikt veel energie. “Dit is niet makkelijk op te vangen met plaatselijke, vaste oplossingen. Voor de reductie van onze footprint in het bouwproces zoeken we steeds meer naar alternatieve brandstoffen, zoals waterstof en mierenzuur. Ook is een steeds groter deel van ons materieel voorzien van zonnepanelen en zijn alle lichtunits voorzien van LED. Daarnaast zijn onze machines uitgerust met EURO6 motoren. We maken daarnaast steeds meer de overstap naar elektrisch aangedreven motoren.

Over Heijmans
Heijmans is een beursgenoteerde onderneming met activiteiten in vastgoed, bouw & techniek en infra. De multinational is actief in Nederland, België en Duitsland. Heijmans realiseert projecten voor woonconsumenten, bedrijven en overheden. Ook in onze regio. De onderneming haalde in het eerste halfjaar van 2019 een omzet van bijna driekwart miljard euro en telt ruim 4500 medewerkers.

Over de DJ100
De Duurzame Jonge 100 geeft een overzicht van jonge ondernemers, young professionals en studenten die aantonen dat een duurzame toekomst mogelijk is. Zij zijn als koplopers een bron van inspiratie voor elkaar en voor de gevestigde orde. En experimenteren nu al met nieuwe economische modellen, radicale innovaties of een duurzame levensstijl. Dit doen ze in de vorm van uiteenlopende activiteiten, projecten of start-ups die bijdragen aan een duurzame toekomst. Elk jaar worden nieuwe kandidaten aangemeld en kiest een 10 koppige jury met onder andere de Rotterdamse hoogleraar jan Rotmans de 100 meest inspirerende jonge koplopers uit.

Jamaica den Heijer

Naast het reduceren van de CO2-footprint kijkt Heijmans volgens Jamaica den Heijer ook naar andere duurzaamheidsaspecten, zoals het voorkomen van de grondverdichting en het behoud en herstel van de biodiversiteit. “We hebben het streven om een locatie altijd beter achter te laten dan dat we die aantroffen.”

Integrale oplossingen
Jamaica: “Het is altijd goed om het grotere plaatje voor ogen te houden; een gezonde leefomgeving en hoe je daar vanuit de circulaire economie aan gaat bijdragen. Het gaat niet over één woning energieneutraal maken, maar over het verduurzamen van een wijk, een gebied of een hele stad. We hebben zoveel kennis binnen Heijmans dat we ook over dat grote plaatje proactief kunnen meedenken met onze opdrachtgever. Want die brede benadering is complex, maar levert wel integrale oplossingen op. Daarbij zou de biomimicry-methodiek ook kunnen helpen.”

www.heijmans.nl

Paul Polman, ex-CEO Unilever

Duurzaamheid als persoonlijke missie

Paul Polman zet zijn duurzame ambities onverdroten voort. De 63-jarige ex-topman gaf tot 1 januari 2019 tien jaar leiding aan Unilever. De Tukker probeerde het daarin over een andere boeg te gooien. Het Rotterdams-Britse bedrijf, waar 161.000 mensen werken, en een van de grootste mondiale levensmiddelenproducenten kreeg onder zijn bewind meer oog voor een duurzame wereld dan andere multinationals. Hij wil nu verder gaan in zijn persoonlijke missie om andere ondernemers te bewijzen dat maatschappelijke betrokkenheid en geld verdienen kunnen samengaan.

De Unilever-CEO werd tijdens zijn bewind dan ook internationaal de hemel in geprezen als wereldverbeteraar. The Washington Post noemde hem 'een global business leader met een geweten' In Davos sprak hij tijden het World Economic Forum bijna jaarlijks de wereldleiders toe. En de VN riep hem zelfs uit tot Champion of the Earth. Ook in Nederland werd hij bewierookt.

"Zolang er mensen als u zijn, is de wereld niet radeloos, de toekomst niet reddeloos. En ik niet redeloos", zei Sigrid Kaag de toenmalige minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking tegen hem in april 2018.

Paul Polman

Priester worden
In openbare interviews zoals in 2014 in het Financieel Dagblad heeft Polman ook regelmatig bevestigd dat hij eigenlijk eerder in zijn leven iets anders wilde gaan doen, maar uiteindelijk ervoor koos hij om economie te studeren op weg naar een carrière in het grootbedrijf. “Ik wilde eerst priester worden, daarna arts, maar kwam in het bedrijfsleven terecht en hoorde dat ik hier meer mensen kan helpen verbeteren hun levens.”

Bronnen: RTLZ, FD, AD. NU.nl en consultancy.eu

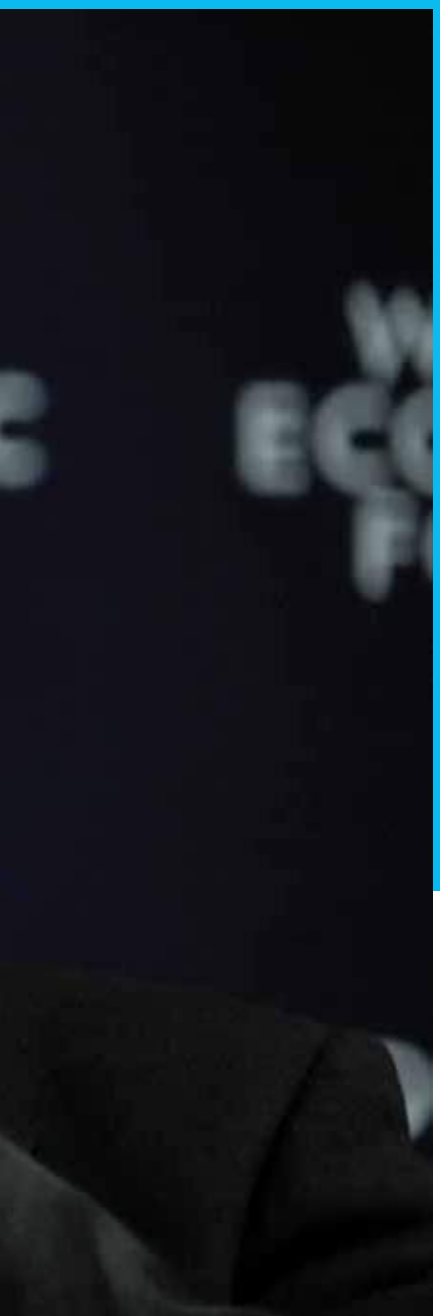

Van kostenanalist tot CEO
Polman, geboren in 1956, studeerde bedrijfseconomie aan de Rijksuniversiteit Groningen, om vervolgens een master economie en een MBA in Finance and International Marketing te behalen aan de University of Cincinnati.

Hij startte als kostenanalist bij het Amerikaanse Procter & Gamble, een concurrent van Unilever, en in 1995 werd hij managing director bij dit bedrijf. Hij werkte zich op tot president Global Fabric Care om uiteindelijk directeur van de Europese tak te worden. Tussen 2006 en 2009 stapte hij over naar Nestlé, waar hij financieel directeur werd. Op 1 januari 2009 werd hij topman bij Unilever.

Kwartaalcijfers afschaffen
Op zijn eerste dag bij Unilever zei hij de kwartaalcijfers te willen afschaffen. Verder introduceerde hij het plan om de omzet te verdubbelen en de ecologische voetafdruk te halveren. Binnen elke afdeling van het concern staat duurzaamheid nu hoog in het vaandel. Polman vertelt tijdens een conferentie in 2017 hoe de merken van Unilever niet alleen voor een product, maar ook voor een sociaal doel staan. “Nee, bij ons draait het niet alleen om aandeelhouders. Ik kan heel makkelijk een derde van het personeel eruit gooien en de kosten omlaag schroeven. En natuurlijk zijn er aandeelhouders die dan zeggen: ‘Yes, I like that’. De vraag is: wil je winst voor een paar miljardairs of voor miljarden mensen?”

Maar er was ook kritiek. Zo stelde Greenpeace in het laatste jaar van Polman als CEO dat de niet duurzaam geproduceerde palmolie van de grootste palmolieproducent ter wereld ook terechtkwamen in producten van Unilever. De levensmiddelenreus ging niet in de aanval, maar noemt de uitspraken van Greenpeace terecht en zegt toe hard aan een oplossing te blijven werken en noemt concrete cijfers over hoe ver het bedrijf daarmee is.

‘Gevoel van urgentie ontbreekt’
De voormalige CEO van de snel bewegende levensmiddelengigant lanceerde recent de stichting en het adviesbureau Imagine om ongelijkheid en klimaatverandering te bestrijden. Paul Polman investeert zelf uit zijn eigen middelen in de oprichting van het bureau, waarvan hij hoopt dat het bedrijven zal helpen om de duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties na te streven, zo laat hij weten in een brief aan zijn voormalige werknemers en zakelijke relaties. Met Imagine wil Polman bedrijfsleiders helpen zich sterker te maken voor duurzaamheid.

Hoewel die overtuiging, mede door zijn inspanningen, een sterke opmars heeft gemaakt in het bedrijfsleven, gaat het volgens hem niet snel genoeg. “Ondanks onze moeite is de noodzaak om armoede en ongelijkheid uit de wereld te helpen en op hol geslagen klimaatverandering te temperen nog nooit zo urgent geweest’. Volgens Polman zijn veel mensen ervan overtuigd dat er iets moet gebeuren, maar ontbreekt een ‘collectief gevoel van urgentie’.

Wereldwijde projecten
De komende tijd moet duidelijk worden hoe het adviesbureau dat precies gaat doen. Nu al meldt Polman dat Imagine wereldwijde projecten wil starten en aanjagen rond kleding, voeding, financiën en de bescherming van de regenwouden in Papoea en West-Papoea. Daarin staat hij in zijn nieuwe onderneming niet alleen. Valerie Keller duurzaamheidsspecialist bij EY (voormalig Ernst & Young) en directeur duurzaamheid Jeff Seabright van Unilever staan hem in Imagine daarin bij.

Polman bouwt al lang een reputatie op als het meer zijn dan de standaard dog-eat-dog executive van de moderne tijd. Hij vertelde een aantal McKinsey-consultants, met wie hij vaak samenwerkte, dat Ghandi, Mandela en Mother Teresa tot de mensen behoorden die hem inspireren, terwijl de naam van zijn nieuwe bedrijf een eerbetoon lijkt te brengen aan een beroemd John Lennon-nummer.

Ondernemers over duurzaamheid

Van ‘luxe’ en ‘marketingtool’ tot ‘noodzaak’

Veel grote bedrijven herijken hun onderneming. De oude manier van zakendoen is ingeruild voor een radicaal andere wijze van produceren. Multinationals zoals DSM en Unilever zijn nu actieve wereldspelers in gezondheid, voeding en duurzaam leven. Duurzaamheid is voor hen een kernwaarde en centrale business driver. Ook bij het MKB staat dit steeds meer op het vizier. Is duurzaamheid een marketingtool, een hype, bittere noodzaak of eis van opdrachtgevers? Dertig ondernemers uit onze regio buigen zich woensdag 28 augustus 2019 op initiatief van het Economisch Netwerk Capelle (ENC) hierover.

Sandra Nap, projectleider Energietransitie Bedrijven gemeente Capelle, bijt als gastvrouw het spits af. Zij roept op samen aan de slag te gaan met groen op de daken, zonnepanelen, circulair ondernemen en afvalreductie. Prioriteit: een klimaatrobuuste samenleving. ”Dat betekent niet alleen in 2050 uitstootvrij, maar ook dat we hier bestand zijn tegen hitte, buien en droogte. Dat geldt ook voor de toekomstbestendigheid van bedrijven. Neem daarom maatregelen om zo min mogelijk energie en grondstoffen nodig te hebben.“

Urgentie voelen

Wendeline Besier is moderator van de bijeenkomst en manager MVO bij het grote bouwconcern TBI Holding B.V. Zij helpt 18 dochterondernemingen te versnellen met duurzaamheid. “Dat kan niet zonder intrinsieke motivatie en de urgentie voelen om iets te veranderen. Onze strategie is verantwoordelijkheid nemen om de negatieve effecten van wat we doen te beperken. Want er is wel wat aan de hand. De effecten van klimaatverandering zijn enorm. Zoals alleen de laatste jaren al 1500 miljard euro schade door natuurrampen. Hoe ga je je daarop voorbereiden en aanpassen? En hoe flexibel ben je als bedrijf? De bouwsector alleen al is voor 40 procent verantwoordelijk voor al het afval in Nederland. Daar ligt ook voor ons nog wel een uitdaging. Nu hebben we al alle grondstoffen verbruikt die de aarde ons in een jaar biedt. Als Nederland zaten we daarbij op 4 mei al op dat punt. Wel positief is dat we hier goed zijn in het recyclen en scheiden van afvalstromen.”

Dilemma’s

ij komt met een aantal stellingen en dilemma’s. Met als eerste: ‘Wat betekent duurzaam ondernemen voor mij?’ Geld, toekomstbestendigheid, bewustwording, verantwoordelijkheid nemen, besparing van grondstof en de toekomst van onze kleinkinderen worden daarbij vaak genoemd. Danny van den Elshout van evenementenbedrijf De Feestverhuurder vindt het eigenlijk ‘een luxe’ dat we hier vergeleken met veel andere landen het over duurzaamheid kunnen hebben en daarmee bezig zijn. Kijken we nu anders naar duurzaamheid dan tien jaar geleden? De meesten wel. “De aandacht daarvoor is in de media ook enorm toegenomen”, constateert Jan-Cees Hordijk van BK Ingenieurs.
“Duurzaamheid speelt bij ons een belangrijke rol,” zegt Nico Haasnoot van De Vermogensregisseurs. “Met beleggen is het een verdienmodel geworden. Dat is de laatste jaren enorm veranderd.” Peter van Wijk: “Ik ben een kistenmaker. Sinds 2014 ben ik gestopt met spaanplaat dat heel vervuilend is. Wij willen als veel andere bedrijven CO2 neutraal worden.”

Hype

Is het een hype? “Ik ben daar wel bang voor. Het zou juist allemaal minder hypeachtig moeten zijn, maar eerder vanzelfsprekend,” vindt de Krimpense wethouder Anthon Timm. “Iedereen moet begrijpen dat zoals we nu bezig zijn een doodlopende straat is. Omdat dit nog niet goed tussen de oren zit, vind ik het eigenlijk een hype. Ook ben ik een beetje bang dat door andere nieuwe problemen er minder urgentie voor komt.”

Is duurzaamheid een marketinginstrument of een keiharde voorwaarde om te ondernemen? De meningen zijn verdeeld. Tanja van Veen, Best Western Hotels Gouda: “Als het goed is hebben we het over een paar jaar niet meer over deze stelling. Dan hoop ik echt dat er een gedragsverandering is teweeg gebracht. En dan kan je jezelf met duurzaamheid ook niet meer onderscheiden.” Danny van den Elshout: “Grote bedrijven hebben de centjes om aan

duurzaamheid te doen en daar goede sier mee te maken in reclame."

Is transparantie fictie? Brengen ondernemingen niet alleen het mooie verhaal naar buiten? Kees Schaap van Pro Management Software: "Het is heel moeilijk te bepalen wat duurzaam ondernemen precies is. Wij doen zoveel mogelijk digitaal.
Dat zit in ons systeem. Waarom zou je dat moeten noemen? Ik denk dat veel ondernemers al bezig zijn met duurzaam ondernemen zonder daarvan zich bewust te zijn." Jan-Cees: "Men kijkt niet naar het ontwikkelen van een grondstof. Een zonnepaneel levert ook veel vervuiling op. Daar hoor je niks over. Het is verkoopmassa." Wendeline: "Veel maatschappelijke lasten zijn niet in een product verdisconteerd. Zo zitten de echte kosten van een vliegreis niet in de prijs van een ticket. Door transparantie kan je van elkaar leren."

Is duurzaamheid duur? Leo Hille van Translion: "Ik zit in de transitie van papier naar digitaal. Ik heb vijf man personeel. en wil best verduurzamen, maar heb geen geld om zonnepanelen op het dak te leggen. Het is een kip-ei verhaal. Een gigantisch dilemma. Als ik niet investeer in digitaliseren, kan ik morgen de tent sluiten."

De overheid
Moet de overheid zeggen hoe het moet? Kees Schaap, Pro Management: "Wachten op de overheid is vaak een enorm lang traject. Je moet zelf het initiatief nemen." Sandra Nap: "Iedereen is aan zet. De overheid heeft wel veel middelen om te stimuleren, te subsidiëren en heeft een voorbeeldfunctie. Dan gaan anderen volgen."

"Ik mis een lange termijnvisie', aldus Leo Hille. "Er wordt subsidie gegeven op elektrische auto's en gestopt als er een x aantal rondrijden." Jan-Cees Hordijk is het daar niet mee eens: "Wat je nu besloten hebt, is morgen achterhaald. Je moet toch voortdurend zaken bijstellen." Anthon Timm: "Er is wel een visie. Maar hoe dragen we die uit? Met al dat praten verliezen we veel tijd. We moeten gewoon bewegen en onderweg kijken of we de koers moeten bijstellen." Jouke Baarda van Mobiliteitsmeesters en Breeman BMW: "We zijn keihard aan het innoveren en veranderen zoals met deelmobiliteit. Wij zetten gewoon auto's neer en vragen geen geld van de overheid. Maar moeten maanden wachten op een parkeerplek met laadpaal. Er zijn bedrijven zat in de markt die graag willen. Laat ons het zelf doen, maar geef ons toegang. "Vragen opdrachtgevers om duurzaam ondernemen? Voor BK Ingenieurs is dat inmiddels gesneden koek. "Bij aanbestedingen wordt daar als eerste naar gevraagd." Gert-Jan van Witteloostuijn: "Ik ben accountant. Dan zijn er maar weinig klanten die vragen of je duurzaam werkt." Leo Hille: "Dan moet je klant er ook aan toe zijn. Ik maak leermiddelen. Die wil lang niet altijd alles digitaal, maar vaak nog op papier."

"Soms zijn we ook hypocriet," aldus Anthon Timm. "Als je echt duurzaam wilt zijn, laten we dan ook eens naar onze kleding kijken en steek dan ook de hand in eigen boezem. Ik heb voor mijn maatpak ook niet gezocht naar een lokale producent."

Kleine successen
Wendeline: "Ik denk dat er voor ons ondernemerschap veel kansen liggen. Maar begin klein. Iedereen kan zelf impact maken. Begin met digitaliseren, bespreek duurzaamheid met je opdrachtgever, praat met anderen over het samen optrekken. Vier kleine successen. Dan maken we de olievlek groter."

'Beginnen met kleine stapjes mag ook'

Wendeline Besier is in dit magazine moderator en aanjager van het debat met lokale ondernemers, ambtenaren en bestuurders over duurzaam ondernemen. Als manager MVO geeft Wendeline Besier vanuit haar Rotterdamse kantoor naast de Erasmusbrug invulling aan de missie van TBI Holdings B.V om de kwaliteit van wonen, werken en mobiliteit van mensen te verbeteren. Daarbij staan voor haar drie strategische pijlers centraal: toonaangevende marktpositie, circulair ondernemen en aantrekkelijke werkomgeving.

"Ik ondersteun de TBI-ondernemingen om op deze integrale, waarde gedreven strategie voortgang te boeken. Dat is belangrijk. TBI is een groep ondernemingen die onze fysieke leefomgeving vernieuwt, inricht en onderhoudt. Binnen de segmenten Techniek, Bouw en Infra onderscheidt TBI vijf marktgeoriënteerde clusters, waarbinnen onze ondernemingen vanuit verschillende disciplines de markt bewerken, samenwerken en kennis delen op het gebied van vastgoed, wonen, utiliteit, technologie en mobiliteit."

TBI-project Maastunnel
TBI Holdings B.V. is een Nederlands Techniek-, Bouw- en Infraconcern. Het bedrijf is in 1982 ontstaan uit het failliete OGEM-concern uit Rotterdam, eveneens een bouwbedrijf.
De holding is een besloten vennootschap. Die voert zelf geen werkzaamheden uit, dat doen de dochterondernemingen zoals recent in het TBI-bouwproject in de Maastunnel.

Opgaande lijn resultaten
Wat omzet betreft was TBI in 2017 het op vier na grootste bouwbedrijf in Nederland. Er werken een kleine zesduizend werknemers op fulltime basis en de orderportefeuille bedroeg in 2018 ruim 2,6 miljard euro.

Circulaire kansen verzilveren in onze regio

Circulair ondernemen Challenge

Circulair ondernemen biedt ondernemers kansen. Het circulaire model is niet alleen een antwoord op toenemende economische schaarste van grondstoffen, maar vooral ook een motor voor innovatie. De transitie naar een circulaire economie vraagt wel om een nieuwe manier van kijken; out of the box, over de grenzen van bedrijf of keten, overtuigd van de win-win van samenwerking. Rabobank gaat vanuit die overtuiging samen met ondernemers aan de slag om kansen te verzilveren voor de regio Capelle aan den IJssel.

'Rabobank ziet circulair ondernemen ook als één van de speerpunten waarop de vernieuwing van de Nederlandse economie en maatschappij gestalte zal krijgen in de komende jaren', aldus Rayondirecteur Willem Groenendijk. De Rabobank is ervan overtuigd dat bedrijven die duurzaam en circulair ondernemen, beter zijn voorgesorteerd op veranderingen in hun omgeving. Zij zullen de marktleiders van de toekomst zijn met business modellen die houdbaar zijn in de toekomst. Als financieel regisseur organiseren we de beste financiële oplossing voor hun haalbaar circulair business plan. In programma's met ondernemers (zowel klanten als niet klanten) helpen we hen om oplossingsrichtingen te vinden om hun bedrijf meer circulair en zo duurzamer te maken en bovendien een sterkere concurrentiepositie te bieden.

Het programma wordt ondersteund door Rabobank Nederland, KPMG en MVO Nederland. Ook de gemeente Capelle aan den IJssel, Green Business Club Rotterdam Alexander en het ENC ziet het belang van circulair ondernemen en zijn partner van deze challenge.

Op 3 september vindt van 16:00 tot 17:00 uur een inspiratiesessie plaats voorafgaand aan de ENC-borrel in het Isala Theater waarna in de Week van de Duurzaamheid op 8 oktober de kick-off meeting is. Met deze challenge biedt Rabobank Rotterdam de mogelijkheid om op basis van een bedrijfsscan én eigen ambitie en situatie een circulair idee om te zetten in een concreet actieplan. Dit actieplan is na afronding van de challenge meteen in de praktijk uitvoerbaar. De CE Challenge wordt in januari/februari 2020 afgesloten met een seminar waarop de deelnemende bedrijven hun actieplan presenteren.

Bent u de ondernemer van morgen? Laat u dan inspireren en meldt u en uw onderneming aan!

Willem Groenendijk
Rayondirecteur Rabobank
M. 06 22 14 32 09
E. willem.groenendijk@rabobank.nl

Rabobank
CIRCULAIR ONDERNEMEN CHALLENGE
Join the journey

Schipper Vastgoed gaat voor duurzaam

Verduurzamen in het vastgoed. Dat is wens en noodzaak voor Schipper Vastgoed. Het Capelse bedrijf houdt zich voornamelijk bezig met de verhuur van kleinere bedrijfsruimten, complete kantoorpanden, winkelruimten en kantoorkamers in Groot-Rotterdam. Zo is Kantoortehuur010.nl een belangrijk onderdeel van Schipper Vastgoed. Verduurzamen is een belangrijke opgave voor de vastgoedbeheerder. Dan gaat het niet alleen om het up-to-date brengen van installaties, licht- en energiebesparing en het aanbrengen van zonnepanelen op verhuurde panden, maar ook om verduurzaming van de eigen bedrijfsvoering en mobiliteit.

"We zijn volop bezig met het verduurzamen van ons vastgoed," vertelt Gabrielle Schipper. Zij loopt al twintig jaar in het bedrijf van haar vader Wim mee. " Ik ben als vakantiewerker begonnen, maar nooit meer weggegaan. En heb alle takken van sport doorlopen. Van receptie tot onderhoudsbedrijf."

Flinke klus

Dick van Middelkoop is samen met Carola Schipper verantwoordelijk voor het technisch beheer van de vastgoedportefeuille en daarmee ook voor een groot deel van de verduurzamingsoperatie. "Dat is met bijna 200 panden een flinke klus. Maar omdat we een deel daarvan zelf gebouwd hebben, maakt dat de zaken soms wat makkelijker. Zo weet ik vaak wat er ooit gedaan is en hoe ons vastgoed in elkaar zit."
Verduurzamen is volgens hem van twee kanten noodzaak. "Door de regelgeving voor de energielabels. Maar ook technisch gezien omdat je je installaties wilt updaten en om je financiering te waarborgen, want de banken draaien de duimschroeven aan als het gaat om het vergroenen en zuiniger maken van vastgoed. Dat is een goede zaak natuurlijk."

Zichtbaar veranderd

Schipper Vastgoed legt nu zoveel mogelijk zonnepanelen op haar panden, zoals recent bij het Ondernemershuis in Capelle aan den IJssel. Dick: "Dat is leuk om te doen omdat het direct zichtbaar verandert. En wij zien het ook snel terug op de facturen van de energielevering."

Verder worden alle kantoortehuur010 panden van Schipper Vastgoed van Nieuwerkerk aan den IJssel tot Rotterdam-Zuid van led-verlichting voorzien. "We verhuren 24/7 en hebben als eerste de algemene ruimten waar de verlichting veel brandt, aangepakt. Dat is ook een aardige operatie. Dan moet je met honderden kantoorhuurders afspraken en planningen maken, want hun business moet wel door kunnen gaan. We willen hiermee de helft tot twee derde op het verbruik besparen. Terwijl de lichtopbrengst vaak verbetert. De huurders zijn er in ieder geval heel blij mee."

Energievreters

Het verduurzamen van installaties wordt een volgende stap in het proces. "Luchtbehandelingen en koelingen zijn energievreters. Die gaan we zoveel mogelijk ombouwen en er komen daarbij ook warmtepompen in beeld. Als het kan wordt het duurzaam. Maar de vraag is wel 'hoever ga je?'. Dat heeft ook met de mogelijkheden van het betreffende vastgoed te maken, is het pand er geschikt voor? Daarover denken we goed na en laten ons op technisch gebied adviseren."

Restwarmte

Maar daarmee is de koek wat Schipper Vastgoed betreft nog niet op. "Ons vastgoed heeft net als veel andere bedrijfspanden in het Hoofdweggebied voor een groot deel dezelfde infrastructuur met stadsverwarming als warmtebron", constateert Dick van Middelkoop. Hij ziet restwarmte als mogelijk alternatief in de energietransitie. "Een stadsverwarmingsnetwerk zou daarvoor mogelijkheden kunnen bieden. De infrastructuur is er al. We zijn benieuwd hoe Eneco als aanbieder in Capelle XL daarop de komende jaren haar visie ontwikkelt."

Drie nieuwe e-Golf's

Duurzaamheid zichtbaar maken in de eigen bedrijfsvoering is ook een prioriteit. Zo werden zaterdag 13 juli door De Koning autobedrijven drie nieuwe e-Golf's als duurzame bedrijfswagens aan het vastgoedbedrijf overhandigd. Gabrielle en haar twee zussen, die ook werkzaam zijn in het bedrijf, namen de aangeschafte duurzame vierwielers dankbaar in ontvangst. "Voor ons werkgebied zijn die perfect. Dat geeft ook een goede uitstraling naar buiten toe. Zo hebben we natuurlijk nu ook laadpunten voor de deur."

Kantoortehuur010.nl

‘Gebrek aan goede technici? Niet als bedrijven omdenken!’

Goede arbeidskrachten zijn schaars. Raaak groeit, mede doordat wij wel de juiste mensen vinden. Onze consultants speuren naar de juiste medewerkers. Ook via onlinecampagnes binden we veel goede krachten aan ons. Doen we nog meer behalve ‘traditioneel werven’? Absoluut. Bij Raaak Personeel zijn we ook intensief bezig met het om- en bijscholen van mensen. Vooral voor bedrijfstakken waar een schreeuwend en structureel tekort is aan personeel. Technici bijvoorbeeld. ‘Niet aan te komen’, volgens menig HR-medewerker.

Bas van der Boom houdt zich met collega’s Dennis Dobbelsteen, Pascal Slijngard en Suzan Blaakenburg bezig met opleidingen en mobiliteit.
Ze begeleiden zij-instromers, opleidingstrajecten en helpen statushouders aan een baan. Volgens Bas gaat het werven van gemotiveerde mensen die zich willen omscholen voorspoedig.

Dat is mooi! Raaak werft enthousiaste mensen en leidt ze op. Probleem opgelost?
Was het maar zo simpel. Het lijkt bij heel veel bedrijven maar niet door te dringen dat ze tijd en moeite moeten investeren in goed personeel. Ik zal een voorbeeld geven. Begin september starten we met een groep mechatronica-leerlingen op mbo-niveau 3. Dat zijn mensen die heel bewust voor een baan in de techniek kiezen en zeer gemotiveerd zijn.

Wat doet Raaak voor deze mensen?
Raaak betaalt de opleiding en zorgt voor begeleiding. Eigenlijk faciliteren we alles. Er zijn alleen wel bedrijven nodig die deze mensen een kans willen geven. Ze gaan in de middag en avond naar school en werken de rest van de tijd. Wat we van bedrijven vragen is tijd en inzet om die mensen te begeleiden. Daar krijgen ze vervolgens wel een gemotiveerde kracht voor terug. Hoe duurzaam wil je het hebben?

Bedrijven moeten dus omdenken?
Precies. Veel organisaties schreeuwen om monteurs. Maar als iedereen op z’n handen blijft zitten, verandert er niets. Als bedrijven niet omdenken, blijft het gebrek aan goede technici bestaan. Bovendien kun je als bedrijf niet groeien, zonder goed geschoold, gemotiveerd personeel.
Eigenlijk begrijp ik dus niet waarom niet alle bedrijven dolgraag aan onze projecten deelnemen.

Waar ben je nu naar op zoek?
Raaak Personeel is op zoek naar bedrijven die vooruit durven denken. Die begrijpen dat je moet investeren in mensen, voordat je daar de vruchten van plukt. Bedrijven met lef. Bedrijven die hun nek durven uitsteken en die gemotiveerde mensen een mooie kans bieden. Dan snijdt het mes uiteindelijk aan twee kanten; blije medewerkers en een florerend bedrijf. Zo heeft één van mijn klanten in Oosterhout drie statushouders in dienst en dat is echt een succes. En bij een bedrijf in Waalwijk loopt inmiddels het derde omscholingstraject om het tekort aan technisch personeel op te lossen.

RAAAK personeel

Ben jij een ondernemer met lef en visie? De mensen van Raaak Opleiden & Mobiliteit komen graag met je in contact. Mail ze via loopbaan@raaakpersoneel.nl of bel naar Bas van der Boom: 06-48527238.

TU Delft ontwikkelt duurzame kerosine RTM The Hague Airport

De luchtvaart is één van de meest vervuilende vormen van transport. De TU Delft hoopt daar een einde aan te kunnen maken en ontwikkelt op initiatief van Rotterdam The Hague Airport en de Gemeente Rotterdam een proefinstallatie voor de productie van duurzame kerosine. De eerste stap is de bouw van een proeffabriek op het vliegveld met een productie van duizend liter per dag. Dit moet uiteindelijk leiden tot de bouw van een raffinaderij die milieuvriendelijke kerosine produceert

De technische kennis wordt deels geleverd door wetenschappers van de TU Delft. Het onderzoek naar duurzame brandstof voor vliegtuigen wordt gedaan in samenwerking met een Europees consortium onder leiding van EDL Anlagenbau Gesellschaft mbH. Ook Schiphol is bij het project betrokken.

Volgens directeur Ron Louwerse van het vliegveld is de proeffabriek een eerste stap. ,,Voor een duurzame luchtvaart is een haalbaarheidsstudie naar synthetische kerosine van cruciaal belang. Wij hebben een compacte luchthaven met alle ruimte voor innovatie."

Vliegen op waterstof

De Rotterdamse economiewethouder Barbara Kathmann spreekt van een uniek project, met groot belang voor de regionale economische ontwikkeling. ,,Duurzame brandstof gaat een cruciale rol spelen in de energietransitie." Door van de airport een broedplaats te maken voor duurzame innovaties wordt volgens haar niet alleen gewerkt aan de vermindering van CO2-uitstoot, maar ook aan het creëren van kansen voor bedrijven en nieuwe banen.

De productie van synthetische kerosine is het eerste project van het eerder opgerichte innovatieprogramma Rotterdam The Hague Innovation Airport (RHIA) van de luchthaven en de gemeente, dat verder gaat als zelfstandige stichting. Dat maakt het volgens de initiatiefnemers makkelijker om externe financiers aan te trekken.

In het innovatieprogramma komt ook ruimte voor projecten met elektrisch vliegen. De TU Delft is binnen het samenwerkingsverband ook betrokken bij onderzoek dat wordt verricht naar hybride vliegvervoer of vliegen op waterstof.

ASN Bank Wereldprijs 2019 voor slimme ideeën

Een droom, briljant idee of concreet businessplan? Ondernemers, met een slim idee voor een betere wereld, konden zich tot 17 september 2019 inschrijven voor een competitie voor duurzame startups in Nederland. De ASN Bank Wereldprijs geeft hen de kans hun duurzame idee verder te brengen en verdeelt € 55.000 onder maximaal vier winnaars.

De elf voorgaande edities van de ASN Bank Wereldprijs betekenden de doorbraak van inmiddels bekende bedrijven zoals Fairphone, Yoni en Seepje. Hun finaleplek gaf deze Nederlandse gamechangers een vliegende start. “We zien ondernemers als deze -die buiten de geijkte kaders denken en een flinke stap voorwaarts durven te zetten- als de ideale pioniers voor een duurzame toekomst. Met de ASN Bank Wereldprijs willen wij hun idee een kickstart geven, naar een volgend stadium brengen en daarmee samen de duurzame vooruitgang van de samenleving stimuleren”, aldus Arie Koornneef, directeur ASN Bank.

Deelname draagt bij
Dertig genomineerde deelnemers krijgen training en coaching in ondernemerschap, marketing en financiën. Deelname aan de finale levert publiciteit en naamsbekendheid op. Laurens van Dort, die met zijn duurzame verfmerk fairf de klusmarkt opschudt (winnaar ASN Bank Wereldprijs 2018) zegt: “Het heeft me enorm veel gebracht. Ik werd gedwongen kritisch naar mijn idee te kijken. Daarmee was ik klaargestoomd op vragen van potentiële investeerders over bijvoorbeeld de haalbaarheid van mijn idee en duurzaamheid.”

Van inschrijving tot finale
Een vakjury - met onder meer Ynzo van Zanten van Tony’s Chocolonely, Jasper Gabrielse van Seepje en Faiza Oulahsen van Greenpeace - buigt zich tijdens verschillende selectiemomenten over de ingediende ideeën. Er wordt gelet op innovatie, duurzaamheid en creativiteit. Zes ondernemers gaan uiteindelijk door naar de grand finale op 13 november 2019. Zij maken kans op een geldprijs tussen de € 10.000 en € 25.000 en een publieksprijs van € 5.000, waar een stemronde aan vooraf gaat.

Over ASN Bank
ASN Bank investeert sinds de oprichting in 1960 in duurzaamheid. Zij financiert en belegt in toekomstgerichte bedrijven, sectoren en landen die handelen met respect voor mens, dier en natuur. Online staan nieuwe projecten van ruim 300 duurzame ondernemers, inspirerende blogs en is meer informatie over de ASN Bank Wereldprijs te vinden.

www.voordewereldvanmorgen.nl

Hapag Lloyd gebruikt Paper for Paper tot in de wc

Ook het Rotterdamse Hapag Lloyd, een van de grootste containerverschepers ter wereld. laat al sinds december 2009 papier inzamelen via De Graaf Security (een van de initiatiefnemers van Paper for Paper). Sinds 2013 neemt de multinational ook zelf deel als speler van dit duurzame initiatief.

“Hapag-Lloyd liet al geruime tijd papier inzamelen. Duurzaamheid is daarbij een belangrijke beweegreden. Paper for Paper vloeide daaruit voort. Dat is een ware aanvulling op ons QEM (Quality Environment Management) programma”, zegt Michel Loendersloot, Supervisor Administration & Facility Management.

Het oude papier van de containervervoerder wordt door medewerkers van Paper for Paper ingezameld en weer terug geleverd in de vorm van hygiënepapier. “Duurzaamheid is een belangrijke doelstelling van Hapag-Lloyd. Vanuit het hoofdkantoor in Hamburg wordt jaarlijks onderzocht in hoeverre een bedrijfsonderdeel duurzaam bezig is. Zo wordt energie gezamenlijk en milieubewust ingekocht in de Rotterdamse haven en zijn er in ons kantoorgebouw in energiebesparende maatregelen getroffen. Hapag-Lloyd doet daarnaast veel investeringen om haar schepen te vernieuwen om zo onder andere emissie te verlagen.”

Loendersloot beveelt deze papierrecycling van harte aan bij andere bedrijven. “Het is een goed initiatief en daarnaast goed voor het milieu. Bovendien is daarin de bomenrapportage handig waarin de cijfers met de milieubesparingen tot uiting komen. Het is mooi om te zien dat het oude gebruikte product in de vorm van hygiënepapier bij ons de weg terug vindt en daarmee de cirkel rond maakt.”

PrintLess Contest Rotterdam: 800.000 pagina's minder

Twee maanden lang deden door heel het land twintig bedrijven mee met de PrintLess Contest van Green Business Club Nederland, waaronder ook leden van Rotterdam Alexander. Met een reductie van 45 procent werd De Nederlandse Financierings-maatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) grootste bespaarder én winnaar van de competitie. Runner-up was Coca-Cola uit Rotterdam-Alexander.

De winnaar werd 4 juli tijdens de prijsuitreiking in Rotterdam bekend gemaakt. Willem van Leeuwen, Senior Facility Services Advisor bij FMO: "Als ontwikkelingsbank zetten wij ons iedere dag in om een bijdrage te leveren aan de twee grootste problemen waar de wereld mee kampt: klimaatverandering en ongelijkheid. Dit voeren we door in onze eigen bedrijfsvoering en in de investeringskeuzes die we maken. We focussen onze transacties bijvoorbeeld op Duurzaam Ontwikkelingsdoel 13 (Klimaatactie), onder andere via ons (her) bebossingsprogramma.

De PrintLess Contest sluit naadloos aan op FMO's visie op de verduurzaming van bedrijfsvoering. Onze printers staan standaard ingesteld op dubbelzijdig zwart-wit printen. Medewerkers kunnen kiezen voor een andere instelling maar moeten voor elke printopdracht iets extra's doen. We zijn enorm trots op ons eigen FMO bos; een eervol symbool voor onze ambities op het gebied van bebossing en klimaatactie, en hopelijk een bron van inspiratie voor anderen."

Ervaringen

Nummer twee Coca-Cola, realiseerde een reductie van het papierverbruik van 26 procent. Arjanne Hoogstad, Manager Duurzaamheid bij Coca-Cola European Partners Nederland: "Duurzaamheid komt op allerlei manieren terug in ons nieuwe kantoorpand aan de Marten Meesweg in Rotterdam. Zoals we met warmte, licht en afval omgaan, maar ook hoe het pand duurzaam gedrag onder medewerkers stimuleert. Minder printen is daar wel het mooiste voorbeeld van: niemand van ons heeft een eigen werkplek met opbergruimte.
Mobiel werken is de norm en dan denk je automatisch meer na over wat je de hele dag met je meedraagt. Het effect op het printgedrag is daardoor direct voelbaar. En de resultaten van de PrintLess Contest bevestigen dat." Naast Coca-Cola deden in Rotterdam-Alexander ook Politiedienstencentrum en NH Hotels mee aan de printbespaaractie.

Totale besparing

Het doel van de PrintLess Contest is om het papierverbruik binnen de bedrijven te reduceren, het bewustzijn van papierverbruik onder medewerkers te vergroten én een structurele gedragsverandering te bewerkstelligen. In totaal zijn er met de competitie 796.661 pagina's printpapier bespaard. Omgerekend zijn dit ongeveer 96 bomen.

Daarmee werd een reductie van 10.118 kilo CO2 en 159.332 liter water behaald. Bovendien heeft Green Business Club Nederland in samenwerking met Canon Nederland N.V. voor elke bespaarde boom (gelijk aan 8333,3 blaadjes printpapier) een nieuwe boom laten planten in Oeganda.

Zzp'ers mogen prijsafspraken minimumtarief maken

Zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) kunnen collectief afspraken maken over hun beloning om aan een minimuminkomen te komen, staat in de dinsdag 23 juli verschenen Concept-leidraad tariefafspraken zzp'ers van de Autoriteit Consument & Markt (ACM).

Het is momenteel voor zelfstandigen verboden om collectieve prijsafspraken te maken. Hierdoor kan namelijk oneerlijke concurrentie ontstaan, waardoor de prijzen voor consumenten hoger kunnen uitvallen. De leidraad moet zzp'ers laten zien welke ruimte de mededingingswetgeving biedt om wel prijsafspraken te maken.

Inkomen verbeteren

"Wij willen markten goed laten werken voor mensen en bedrijven", zegt bestuursvoorzitter Martijn Snoep van de ACM. "Markten werken niet goed als zzp'ers door lage uurtarieven onder het bestaansminimum komen. Deze leidraad laat zien welke mogelijkheden zzp'ers hebben om hun inkomen te verbeteren."

Daarbij mogen zelfstandigen van de kartelwaakhond ook onderling afspraken maken om het door het kabinet aangekondigde wettelijk minimumuurtarief van 16 euro al te waarborgen. Deze maatregel van het kabinet wordt in 2021 van kracht. Ook zegt de ACM in de periode voor de invoering van het minimumtarief bij dergelijke afspraken geen boetes te zullen opleggen.

Bron: nu.nl

Woord van Antoinette Roetgerink

Op dit moment is er een levendige discussie tussen wetenschappers over duurzaamheid en energietransitie. Sommigen hebben er vertrouwen in, anderen niet.

Tijdens een college Aardwetenschappen op de Universiteit Utrecht werd onlangs door een hoogleraar de opmerking gemaakt dat mensen 'kakkerlakken zijn' en zich toch wel aanpassen aan elk scenario.

Er zijn dan weliswaar nog voldoende voorraden gas en olie voorhanden, werkt de Universiteit Wageningen aan hittebestendige gewassen en kunnen we de dijken altijd 2 meter ophogen, toch ben ik blij met alle duurzame initiatieven die in Prins Alexander worden ontplooid, zoals het waterproof maken van het gebied, het Powernest op het Zadkine / Techniek college Rotterdam, deelname van de wijken Lage Land en Prinsenland aan de Climathon en de oprichting van de Green business club Prins Alexander. Goed voor de bewustwording, want daar starten vernieuwingen.

Een zorgzame overheid ondersteunt deze duurzame initiatieven want alle vernieuwingen leveren ook geld en banen op. Daarom zijn de zorg voor het milieu, duurzaamheid en energietransitie vaak goed voor de economie. Zeker ook omdat we in andere sectoren soms banen zien verdwijnen. Wel is het belangrijk dat het om realiseerbare projecten gaat anders kost het alleen maar geld en levert het een miljoenenschade op, zoals het vastgelopen warmteproject van de Provincie Zuid Holland.

Vanwege ontbrekende vergunningen en problemen rondom de financiering is dit project al twee jaar vertraagd. Dure adviseurs moeten de contractuele problemen oplossen. Dit soort situaties leveren geen positieve bijdrage aan de ontwikkelingen rondom duurzaamheid. En dat is jammer.

Antoinette Roetgerink,
Lid gebiedscommissie
Prins Alexander (namens CDA)

Rotterdam wil opt-in systeem voor reclamedrukwerk invoeren

Een afvalvrije stad in 2050. De ambitie van Rotterdam is groot en dat vraagt om maatregelen. Daarvoor is het hard nodig om een forse papierbesparing van het ongeadresseerde drukwerk in de stad te realiseren. Hiervoor is een ander brievenbussticker systeem noodzakelijk. We gooien in de stad namelijk miljoenen kilo's ongelezen reclamedrukwerk weg.

Daarom heeft de gemeente Rotterdam het voornemen om vanaf 1 januari 2020 het opt-in systeem voor reclamedrukwerk in te voeren. Dat betekent dat alleen mensen die expliciet toestemming geven, nog ongeadresseerde reclame mogen ontvangen. Dat doen zij dan met een 'JA- sticker' op de brievenbus. Bewoners kunnen deze sticker tegen betaling via internet bestellen bij diverse uitgevers. De gemeente beziet nog of en hoe zij de sticker gratis ter beschikking kan stellen aan bewoners.

Wat betekent dat dan voor ondernemers en andere organisaties?
Als het opt-in systeem wordt ingevoerd, dan betekent dat dat er geen flyers of ander foldermateriaal meer in de brievenbus mag bij mensen die geen 'JA-sticker' op de brievenbus hebben. Dat geldt voor adverteerders in grote pakketten reclamedrukwerk, maar ook voor een kleine ondernemer die een flyer in de brievenbus wil doen. Gebeurt het wel, dan riskeren zij een boete.

Beslissing in najaar
De gemeenteraad van Rotterdam neemt in het najaar van 2019 een beslissing over de maatregel. Bewoners en ondernemers worden in aanloop naar de invoering van de maatregel op diverse manieren geïnformeerd.

Bibliotheken nieuwe stijl zijn meer dan een uitleenpunt!

Eind april ontving de Gebiedscommissie Prins Alexander van de wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme een adviesaanvraag inzake het Meerjarenbeleid Bibliotheek Rotterdam. Na de ingrijpende bezuinigingsmaatregelen de laatste jaren heeft Bibliotheek Rotterdam er voor gekozen steeds meer op maat gesneden servicepunten te openen. Dit zijn de zogenaamde Bibliotheken nieuwe stijl. Men kijkt naar waar een wijk behoefte aan heeft.

Het Lage Land heeft een servicepunt met de nadruk op de uitleenfunctie. De gebiedscommisie heeft laten weten het jammer te vinden dat de huidige vestiging geen ruimte biedt om een krant of tijdschrift te lezen. En dat het pand te klein is om scholieren, studenten en anderen de mogelijkheid te bieden voor studie en/of PC gebruik. Daarom stelt de gebiedscommisie in haar advies voor, een ruimere locatie te kiezen. Liefst in combinatie met het Huis van de Wijk.

Huiskamer Nesselande

Ook in Nesselande op het Maltaplein komt binnenkort een Bibliotheek nieuwe stijl. Dit servicepunt krijgt wel een verblijfsvoorziening, naast een actuele boeken collectie. Een dergelijke huiskamer functie is positief voor de sociale cohesie in de wijk.

Advies van uw gebiedscommissie

Waar de nieuwe bibliotheek in Ommoord komt, is nog niet helemaal duidelijk. Wel heeft de gebiedscommisie er in haar advies op aangedrongen dit af te stemmen met alle sociale partners in de wijk, zoals onder meer het Huis van de Wijk en de Bewoners Organisatie Ommoord. De nieuwe bibliotheek moet een plek worden waar jong en oud elkaar kunnen ontmoeten, die zichtbaar en toegankelijk is en waar men kennis en inspiratie kan opdoen. Verder zou er een ruimte moeten komen voor culturele activiteiten in de vorm van een theaterzaal. Een dergelijke voorziening ontbreekt in Prins Alexander.

In september hoopt de gebiedscommisie naar aanleiding van haar advies een reactie van de wethouder te ontvangen.

Gemeente Rotterdam
Gebiedscommissie Prins Alexander

Zelfvoorzienende boerderij in voormalige fruithaven

Al het goeie komt van drijvende koeien

Mooooeeeeehhh! Een lange rij hooibalen verraadt al dat we midden in de stad op een bijzonder tafereel zijn gestuit. Het loeien van koeien in de Merwe4Haven in Rotterdam-West bevestigt dat vermoeden. Welkom bij de drijvende boerderij, oftewel de Floating Farm.

Toen ze acht jaar geleden met het idee op de proppen kwamen, werden zij en haar man Peter soms voor gek versleten, vertelt initiatiefneemster Minke van Wingerden. Want wie verzint het? Op een drijvende boerderij in de stad melk en yoghurt produceren. Minke kan er smakelijk om lachen. 'Als we het dan uitlegden, zeiden ze: dit kan best eens interessant worden.'

Het was een lange weg, maar inmiddels dobbert de boerderij met veertig koeien in het zomerzonnetje. 'Steden zijn volgebouwd en er is steeds minder geschikte landbouw- en veeteeltgrond. Op het water ligt de ruimte. Veeteelt op het water dwingt je te innoveren. Je kunt niet even een stekker in het stopcontact stoppen of de waterkraan opendraaien. Je moet dus echt zorgen voor je eigen energie, water en afvalstromen.'

Uitzicht

De drijvende boerderij meet 2.800 vierkante meter. De koeien hebben vanaf het bovenste dek uitzicht over de Nieuwe Maas en kunnen via een brug naar een weiland op de kade. Op de twee lagere verdiepingen wordt onder meer melk verwerkt en is een kleine winkel. Minke: 'Overal is glas gebruikt, zodat iedereen kan zien wat hier gebeurt.' De koeien leveren dagelijks 800 liter melk. 'Soms denk ik weleens: hoe gaan we dat allemaal verwerken? Maar mensen om mij heen zeggen: kan dat aantal liters niet omhoog? Er is heel veel vraag naar.'

Orkaan Sandy

Het idee voor de drijvende boerderij ontstond toen Peter in New York was. Orkaan Sandy had de stad behoorlijk te pakken gehad. Manhattan lag plat en was zelfs behoorlijk overstroomd. Na twee dagen was er ook geen vers voedsel meer. Minke: 'Toen vroeg Peter zich af: hoe kan dit? Nou, ook Hunts Point was niet toegankelijk door de overstroming en dat is de plek waar normaal dagelijks 1.000 tot 1.500 vrachtwagens binnenkomen met vers voedsel.' De Floating Farm is voor het ondernemende stel dan ook meer dan een drijvende boerderij. Het is een toekomstig voedselsysteem waarbij de centrale vraag is: hoe kunnen we de stad vanaf 2050 op een duurzame en verantwoorde wijze van eten voorzien? 'Kijk naar dit gebied', zegt Minke. 'Het wordt ontwikkeld en er komen woningen. In onze optiek kan een gemeenschap niet bestaan zonder het ter plekke produceren van vers voedsel. We willen de Floating Farm in meer steden introduceren. China is wat dat betreft heel interessant.'

Glaasje melk

Wat Minke en Peter vooral is opgevallen, is dat stedelingen vaak totaal verwijderd zijn van de voedselproductie en zich soms ook niet realiseren waar eten vandaan komt. 'Ze gooien vaak voedsel weg. Als ze beseffen hoeveel tijd, water en energie in een glaasje melk is gestoken, zullen ze daar wel twee keer over nadenken. Hier aandacht voor vragen is heel belangrijk binnen ons project.'

Bierborstel

Van concept tot uitwerking: alles staat in het teken van duurzaam gebruik van grondstoffen. 'We willen zelfvoorzienend zijn. We onderzochten of we gras konden laten groeien in het drijflichaam van de boerderij. Toen we erachter kwamen dat dit nooit voldoende zou zijn, dachten we: we gaan het anders doen.' De koeien kunnen nu rekenen op een menu van gemaaid gras van sportvelden en golfbanen, bierborstel (een restproduct bij bierbrouwen) en aardappelrestanten van een frietproducent. 'Bierborstel is heel eiwitrijk, maar wordt nu verbrand. Dat gaan wij dus via veevoer uiteindelijk opwaarderen tot verse melk en yoghurt voor stadsbewoners. Hoe tof is dat? En de mest van de koeien geven we terug aan de stad. Bijvoorbeeld aan de sportvelden die ons gras leveren.'

Floating Farm Rotterdam

De drijvende boerderij in de Merwe4Haven komt uit de koker van Peter en Minke van Wingerden, die al ervaring hadden met bouwen op water. Om uiteindelijk zo'n goed mogelijk product te leveren, namen ze verschillende specialisten in de arm. Zo zorgt boer Albert voor de koeien en is er iemand aangetrokken die de koeienmelk verwerkt tot zuivelproducten. Naast het produceren van dagverse producten is er volop ruimte voor voorlichting, onderwijs en research. Groepen schoolgaande kinderen, studenten en andere geïntereseerden zijn dan ook van harte welkom. verwerken? Maar mensen om mij heen zeggen: 'Kan dat aantal liters niet omhoog? Er is heel veel vraag naar.' Orkaan Sandy.

tekst Ruben Murk | beeld Louis Meulstee

Verder met de boorpalen, aan de slag met de fundering

Aan de zijde van de Prins Alexanderlaan zijn de afgelopen weken palen geboord voor de uitbreiding van het Station Rotterdam Alexander. En de bekisting voor de fundering is aangebracht. De uitvoerders gaan deze maand aan de slag met de wapening zodat de fundering gestort kan worden.

In september worden ook palen aan de zijde van het busstation geboord om daar uitbreiding van het station te realiseren. Hier zullen dan graafwerkzaamheden plaats gaan vinden. Het maken van de bekisting en wapening staat voor de 1e helft van september gepland. Als dit gereed is, zal de weken daarna het beton worden gestort

Alle werkzaamheden vinden plaats binnen de bouwhekken. Er is wel bronbemaling nodig op het bouwterrein waardoor er mogelijk wat geluidsoverlast voor de reizigers kan ontstaan. Die werkzaamheden hebben geen gevolgen voor de dienstregeling van metro en trein. Die blijven ongewijzigd.

Overlast
Tijdens de bouw van een nieuw station moeten alle voorzieningen in het station bereikbaar en beschikbaar blijven, net als de toegang tot het station zelf.

In enkele periodes zullen er geen treinen rijden, een enkele keer zal ook de metro niet rijden. Het station verwerkt dagelijks ruim 37.000 in- en uitstappende trein-, metro- en busreizigers. “Het bouwen van een nieuw station gaat gepaard met overlast. We doen er echter alles aan om deze overlast zo klein mogelijk te laten zijn. Verandert er iets in de situatie op het station? Dan informeren we er via allerlei kanalen en op onze website hier tijdig over” meldt de projectorganisatie.

Samenwerking
De verbouwing van station Rotterdam Alexander is een samenwerking tussen de RET, NS Stations, NS Reizigers, ProRail en gemeente Rotterdam. Ook de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en Verkeersonderneming zijn betrokken bij het project.

www.stationrotterdamalexander.nl

Gemeente Rotterdam
Gebiedscommissie Prins Alexander

Inspiratie voor ondernemers in Prins Alexander en omgeving

BusinessClub Prins Alexander is een actieve club voor ondernemers, door ondernemers. Doel van de business club is om ondernemers in Rotterdam Prins Alexander en omstreken bij elkaar te brengen en kennisuitwisseling te bevorderen tussen de bedrijven, instellingen en lokale overheid. Daarnaast biedt de business club de mogelijkheid tot netwerken. De BusinessClub Prins Alexander heeft momenteel meer dan 100 leden afkomstig uit een veelheid van verschillende branches uit Rotterdam Prins Alexander en omstreken, van autodealers, tot banken, adviesbureaus, sport, zorg, etc.

BusinessClub Prins Alexander organiseert op jaarbasis een breed scala aan activiteiten. Maandelijks wordt er minimaal één keer per maand ofwel een netwerkactiviteit, ofwel een kennis activiteit, ofwel een sociale activiteiten georganiseerd voor de leden. Daarnaast worden er regelmatig activiteiten met andere business clubs en partijen georganiseerd, waar onze leden toegang toe hebben. Altijd staat kennisuitwisseling, netwerken en interactie met elkaar centraal.

Word ook lid!

Waarom lid worden?

De belangrijkste reden waarom je als ondernemer lid wilt worden van BusinessClub Prins Alexander is om ervaringen en kennis uit te wisselen met mede ondernemers. Ondernemers hebben vaak een zeer druk en hectisch bestaan, maar missen in de praktijk veelal de mogelijkheid om met gelijkgestemden en mensen die in eenzelfde positie zitten van gedachten te wisselen en te klankborden.
De business club biedt bij uitstek de mogelijkheid hiervoor.
Daarnaast is het uiteraard altijd mogelijk om zaken te doen.

Lid worden kan doormiddel van het invullen van het aanmeldingsformulier op de website. Het is het altijd mogelijk om een keer een van onze bijeenkomsten te bezoeken en BusinessClub Prins Alexander zelf te ervaren!

BusinessClub
PRINS ALEXANDER

Secretariaat: Postbus 81140 • 3009 GC Rotterdam • Telefoon: 010 421 46 13 • secretaris@businessclubpa.nl • www.businessclubpa.nl

In dit nummer stellen we 2 leden aan u voor!

BusinessClub
PRINS ALEXANDER

Lydia Havermans

Lydia Havermans Uitvaartzorg

Mijn naam is Lydia Havermans, geboren en getogen in Rotterdam en woonachtig in Kralingen-Prinsenland. Tijdens mijn werk als Adviseur Dienstverlening Nabestaanden bij een grote bank heb ik veel ervaring opgedaan met het begeleiden en het “ontzorgen” van nabestaanden.
Toen de mogelijkheid zich voordeed om de opleiding uitvaartverzorger te gaan volgen, heb ik geen moment getwijfeld. Inmiddels ben ik gediplomeerd en al enige tijd werkzaam als uitvaartverzorger in Rotterdam en omstreken. Ik sta voor persoonlijke begeleiding van een eigentijdse uitvaart met een Rotterdams accent!

In de aanloop naar een uitvaart neem ik de tijd om nabestaanden te leren kennen en een goed beeld van de overledene te krijgen.
In alle rust bekijk ik samen met de familie wat de mogelijkheden zijn. Met suggesties en professioneel advies werken we gezamenlijk toe naar een persoonlijk afscheid, dat past bij zowel de overledene, als bij de nabestaanden. Ik neem de zorgen uit handen, zodat de familie de tijd krijgt om het verlies te verwerken. Ik staat daarbij volledig tot hun beschikking.

Ook na de uitvaart kunnen nabestaanden bij mij terecht voor nazorg. Met mijn financiële achtergrond kan ik hen adviseren op het gebied van financiën en de nalatenschap.

Heeft u al nagedacht over uw uitvaart, over hoe u het zou willen? Begraven of cremeren? Uitbundig of juist ingetogen? Voor een kopje koffie kom ik graag en geheel vrijblijvend langs om het één en ander toe te lichten over de mogelijkheden. Goed om te weten is dat u altijd bij Lydia Havermans Uitvaartzorg terecht kunt, ongeacht óf en waar u verzekerd bent.

info@lydiauitvaart.nl
www.lydiauitvaart.nl

Frank Sonsma

Frank Sonsma, API_Privacy B.V.

Mijn naam is Frank Sonsma. Mensen kennen mij als een energieke, ondernemende persoon die als jurist vakkennis, ervaring en gezond verstand optimaal combineert. Door zelf jarenlang ondernemer te zijn geweest, ken ik de klappen van de zweep en ben in staat om buiten de kaders te denken. Deze kernkwaliteiten verklaren mijn belangstelling en specialisatie voor ICT recht en privacyvraagstukken waarvoor in 2018 een nieuwe onderneming is opgezet: API_Privacy B.V.

ICT en privacy recht zijn onderwerpen waarvan de uitwerking, door het massale gebruik van internet en ICT toepassingen, van grote invloed is op andere rechtsgebieden en daarom een integrale aanpak nodig hebben. Ook vraagt het gebruik van internet - een netwerk zonder toezichthouder- voor bedrijfstoepassingen en de daarbij botsende belangen van gebruikers om duidelijkheid met nieuwe spelregels. Zo botst het recht om te ondernemen (Facebook etc.) met het recht op privacy (verontwaardiging/ boetes e.d.) maar ook met de bescherming van IE of bedrijfsgeheimen (The Pirate Bay).

Praktische aanpak
API_Privacy B.V. begrijpt als geen ander dat je de regels moet kennen, maar ook dat regels pas zin hebben wanneer je begrijpt hoe deze toegepast moeten worden. Onze aanpak van juridische vraagstukken is daarom altijd praktisch van aard. Privacywetgeving is regelgeving die door ons duidelijk vertaald wordt naar de wijze waarop ondernemers gebruik kunnen maken van persoonsgegevens. Doordat wij deze regels omzetten naar de eisen van de praktijk, ontstaat duidelijkheid en begrip bij organisaties over de regels en de noodzaak tot handhaving. Deze aanpak draagt daarmee actief bij aan de nakoming van deze nieuwe spelregels.

www.apiprivacy.nl

Een vertrouwde Golf.

Maar dan elektrisch.

- ✓ Actieradius van 230 kilometer*
- ✓ Slechts 4% bijtelling
- ✓ Leasetarief vanaf € 590**

Vertrouwd en vernieuwend tegelijk. Deze volledig elektrische versie van de golf is duurzaam, innovatief en stil. Standaard voorzien van de meest geavanceerde veiligheidsfeatures. Je bent van harte welkom in de showroom!

M. DE KONING
thuis in Volkswagen

Stormpolderdijk 38, Krimpen a/d IJssel. Tel. 0180 - 55 95 00
Wormerhoek 16, Capelle a/d IJssel. Tel. 010 - 459 94 00
Vlambloem 40 - 48, Rotterdam Ommoord. Tel. 010 - 420 71 11
www.mdekoning.nl

Volkswagen

*Het genoemde aantal kilometers is de theoretische maximale actieradius volgens de WLTP testsystematiek. Deze maximale actieradius kan onder meer worden beïnvloed door de voertuigconfiguratie, acculeeftijd en -conditie, rijstijl en de gebruiks-, omgevings- en klimaatomstandigheden zoals de buitentemperatuur, de verkeerssituatie en het rijgedrag. ** Het vermelde lease tarief is op basis van 48 maanden en 20.000 km per jaar excl. btw en incl. Milieu-investeringsaftrek.

Op zoek naar kantoorruimte met professionele uitstraling?
Vanaf 19m² hebben wij een geschikt kantoor voor u!

Kantoor te huur voor korte of langere duur

Kantoortehuur010 biedt kantoorruimtes op meerdere lokaties in en rondom het 010 gebied. Bij ons heeft u altijd de volgende garanties:

- **Korte contracten;**
- **Alle kantoren worden turn key opgeleverd;**
- **Glasvezel internet;**
- **Mogelijkheid tot gratis parkeren om het pand;**
- **24/7 toegang tot uw kantoor;**
- **Altijd binnen 5 autominuten van de snelweg;**
- **Openbaar vervoer binnen 5 loopminuten.**

Bezoek onze website **www.kantoortehuur010.nl**
en kijk welke lokatie het beste bij u en uw bedrijf past.
Bel **010-258 88 88** voor direct contact en een vrijblijvende bezichtiging.

KANTOORTEHUUR010.NL

‘Juridisch’ gezien

mr. Erwin den Hartog

Duurzaam ondernemen vanuit juridisch perspectief

Het thema voor deze editie is duurzaam ondernemen. Vanuit de juridische gedachtegang is het probleem evenwel dat er geen wet op het duurzaam ondernemen staat. Er zijn dus ook geen wettelijke regels op dit moment waar je je als ondernemer aan moet houden. Wel zijn er richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO); want daar heb je het eigenlijk over. Feitelijk is maatschappelijk verantwoord ondernemen een manier waarop zaken wordt gedaan.

Dat betekent dat er goede arbeidsomstandigheden zijn, je op energiegebied slim omgaat met grondstoffen, eerlijk zaken wordt gedaan, klanten duidelijk worden geïnformeerd en je als ondernemer betrokken bent bij de gemeenschap. Hoe daar invulling aan gegeven wordt, varieert per bedrijf.

Richtlijnen

Er zijn wel enige OESO-richtlijnen die een aantal algemene beginselen formuleren. Die geven richtlijnen voor het naleven van lokale wet- en regelgeving met aandacht voor mens en milieu, het respecteren van de mensenrechten en zakendoen met inachtneming van milieu, gezondheid, veiligheid, arbeid en belastingen. De betreffende OESO-richtlijnen zijn vrijwillig, behalve die over corruptie. Corruptie is namelijk strafbaar voor de Nederlandse wet. Beginselen van goed ondernemingsbestuur zijn opgenomen in de corporate governance code (voor insiders de code-Tabaksblat). MVO wordt daarin als onderdeel expliciet aangegeven. Tot MVO wordt ook gerekend dat werknemers die aandacht vragen voor praktijken die in strijd zijn met de wet of richtlijnen (de zogenaamde Klokkenluiders) niet mogen worden bestraft of gediscrimineerd.

Wat levert MVO op?

In hoeverre draagt MVO mee aan een beter ondernemen? De gemiddelde ondernemer zal de vraag stellen “wat levert het mij op?”. Bedenk dan dat veel (internationale) klanten, overheden en maatschappelijke organisaties tegenwoordig verwachten dat bedrijven respect hebben voor mens en milieu. Wil je zaken doen met de Nederlandse overheid dan zal je je aan MVO-eisen moeten houden.
De overheid heeft zelf voor 45 productgroepen duurzaamheidseisen ingesteld. De overheid heeft ook met acht Nederlandse bedrijfssectoren en maatschappelijke organisaties afspraken gemaakt over maatschappelijk verantwoord ondernemen in het buitenland. Ook dat is opgenomen in diverse IMVO-convenanten. Zo bestaat er een IMVO-convenant Textiel, een IMVO-convenant Banken en een IMVO-convenant voor de metaalsector (naast nog vijf anderen). Als je in aanmerking wilt komen voor subsidies en leningen voor internationaal ondernemen dan moet je je ook aan de regels voor de MVO houden. Kortom; duurzaam ondernemen was misschien een goede marketingterm, maar is inmiddels uitgegroeid tot een factor van betekenis.

Af te dwingen

Een beetje jurist zal zeggen,“ja leuk allemaal, maar is het af te dwingen?” Nogmaals; wettelijk gezien nog niet, maar duurzaam ondernemen wordt wel de norm en dat betekent dat het ook door aandeelhouders en andere stakeholders van een onderneming (waaronder het personeel) op tafel kan worden gelegd. Naarmate iets meer de norm wordt zal het ook vallen onder beginselen van goeder trouw en redelijkheid en billijkheid. Van lieverlee zullen we ook in de rechtspraak wel zien dat diverse belangengroeperingen, waaronder bijvoorbeeld een ondernemingsraad, acties tegen een ondernemer kunnen instellen om naleving van de betreffende regels af te dwingen. De verwachting is ook wel dat de diverse (nu nog niet bindende) codes en convenanten in de wetgeving zullen worden opgenomen waardoor er een nog sterkere verplichting ontstaat voor bedrijven om zich daaraan te houden. We zouden eigenlijk moeten hopen dat dit niet nodig is omdat maatschappelijk verantwoord ondernemen voor iedereen goed is. Maar goed; niet iedereen houdt zich aan de maximum snelheid.

Niet wettelijke acties

Ook niet wettelijke acties kunnen effectief zijn. Toen Greenpeace in 1995 campagne voerde tegen de Shell voor het afzinken van de Brent Spar bleek Shell in Duitsland 60% van de omzet te hebben verloren. De Shell heeft naderhand regelmatig aan de Brent Spar gerefereerd als een belangrijke aanleiding voor de ontwikkeling van het beleid op het terrein van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De Haij & Van der Wende Advocaten
Barbizonlaan 82
2908 ME Capelle a/d IJssel
T 010 220 44 00

de Haij & van der Wende
advocaten

TE HUUR

DUURZAAM KANTOORPAND

100% electric

A++ label

RHIJNSPOOR.NL

IN TOPVORM WEER OP WEG!

van as autoschade

Van As Autoschade is een schadeservicebedrijf die de volledige schadeafhandeling voor zowel particuliere als zakelijke klanten verzorgt.
Van As Autoschade neemt alle zorg uit handen!

Wij hebben vestigingen in Dordrecht, Sliedrecht, Ridderkerk, Barendrecht en Capelle aan den IJssel

- ✔ Haal en brengservice door heel Nederland
- ✔ Vakkundig herstel van alle merken
- ✔ Mobiliteitsgarantie /vervangend vervoer
- ✔ Deskundig advies
- ✔ 24/7 bereikbaar

Dordrecht
Pieter Zeemanweg 79-83
3316 GZ Dordrecht
T (078) 618 62 88

Sliedrecht
Cruquiusstraat 7
3364 BD Sliedrecht
T (0184) 41 11 22

Capelle a/d IJssel
Essebaan 2-8
2908 LK Capelle a/d IJssel
T (010) 450 85 00

Barendrecht
Hamburg 11
2993 LG Barendrecht
T (010) 450 89 89

Ridderkerk
Zinkstraat 5
2984 AL Ridderkerk
T (0180) 49 73 33

www.vanasautoschade.nl | 010 - 450 85 00

GLASSDRIVE Schade Net

‘Financieel’ gezien

mr. Kees van Steensel RAiA

De geitenwollensok is hip!

Mijn vader was een natuurliefhebber. Niet zo één van de geitenwollensokken, maar hij gaf zo zijn eigen invulling aan het begrip ‘natuurliefhebber’. Aan de natuur moest je geven, maar van de natuur mocht je ook nemen. En dat deed ie in ruime mate. Vanuit zijn ‘stekkie’ aan de Rotte ving hij bijna iedere dag snoekbaars en dankzij zijn illegale praktijken (overal stonden fuiken) aten wij steevast op zondag op eikenmot gerookte paling. Maar mijn vader kende ook ieder plantje en vogeltje. Hij was een fervent en eigenwijs voorvechter van alles wat met natuur te maken had: daar moest je zuinig op zijn. Dat werd er bij mij en mijn broer met de paplepel ingeramd.

Hij had dat niet alleen met natuur, maar ook met mensen: daar moest je goed voor zorgen. En dat deed hij ook voor zijn klanten. Als een bokser in de ring ging hij tekeer als er een schade voor een klant geregeld moest worden. Hij was een uiterst sociaal liberaal. En man uit één stuk.

Als je daar een nazaat van bent, dan krijg daar wel een tikkie van mee. Wij waren met ons bedrijf één van de eersten die zich meer dan tien jaar geleden als verzekeringsbedrijf aansloten bij MVO-Nederland die het principe “people, planet, profit” voerden. Kort gezegd: als je goed voor mensen bent en voor de planeet dan profiteert iedereen daarvan. Dat was op het lijf van ons familiebedrijf geschreven. Maar in de verzekeringsbranche werd ik gezien als dat geitenwollensokkenjongetje van Van Steensel.

Groen kunstgrasveld

In die tijd zat ik in het bestuur van het volmachtbedrijf van de verzekeringswereld. Daar kreeg ik, na veel gelobby, de portefeuille duurzaamheid. Dat ging niet zonder slag of stoot. De gemiddelde emissie van de auto’s van mijn medebestuursleden zat minstens op categorie F en de eerste opmerking die ik kreeg, toen ik over duurzaamheid begon was: “Ik ben voorzitter van een voetbalclub met een groen kunstgrasveld. Dan ben ik toch ook lekker groen bezig!”

Als ik aan die tijd terugdenk, zijn er in de tussentijd reuzestappen gemaakt in het besef dat ondernemen niet alleen geld verdienen is, maar dat je als ondernemer ook een verantwoordelijkheid draagt om de planeet niet te veel te belasten en een product te brengen dat eerlijk is en past bij de klanten. Zelfs in verzekeringsland is, wat ik gekscherend en met een klein beetje zelfspot “geitenwollensokken denken” noem, steeds verder ingebed geraakt in de bedrijfsvoering. Al dan niet van bovenaf opgedragen, maar het is er! Je zou zelfs kunnen denken dat, met wat uitzonderingen daargelaten (tegenbewegingen zijn er altijd en dat is ook gezond), duurzaamheid door de meeste lagen van de bevolking wordt geaccepteerd. Zelfs in ondernemersland zie je dat mede door duurzaamheid gedreven bedrijven over het algemeen beter scoren dan bedrijven die dit nog niet hebben omarmd. Ofwel: de geitenwollensok is hip!

En dan moet je gaan uitkijken. Alle dingen die “hip” zijn of anders gezegd “in” zijn, raken op een gegeven moment weer “uit”, behalve als je de hipheid ervan afhaalt en duurzaamheid borgt in een bedrijf of samenleving als kernwaarde. Daar zitten wij dicht tegenaan in Nederland en dat is ongelooflijk waardevol.

Fragiel

Wij hoeven echter maar het nieuws aan te zetten en naar andere landen te kijken om te zien hoe fragiel het begrip kernwaarde kan zijn. Ik wordt nu wel erg filosofisch. Het doet mij goed dat er ook op plaatselijk ondernemersniveau vol aandacht is voor duurzaamheid en alles wat daarmee samenhangt. Dat is dus ook boksen voor een klant. Dat moeten wij zien vast te houden!

Van Steensel Assurantiën b.v.
Pr. Pieter Christiaanstraat 61
3066 TB Rotterdam
info@steensel.nl
T 010 412 39 11
www.steensel.nl

VAN STEENSEL ASSURANTIËN

Europese conferentie 'duurzame steden' kiest Rotterdam

URBAN FUTURE Global Conference (UFGC), Europa's grootste evenement voor duurzame steden, komt in 2021 naar Ahoy in Rotterdam. Naar verwachting zal het congres zo'n 3.000 bezoekers uit binnen- en buitenland naar Rotterdam trekken.

Het congres behandelt stedelijke mobiliteit, gebouwde omgeving & architectuur, leiderschap en duurzaam bedrijfsleven & innovatie.
Wethouder Barbara Kathmann (Economie, wijken en kleine kernen) kijkt uit naar de komst van de Urban Future Global Conference: "We hebben als Rotterdam stevige ambities afgesproken als het gaat om een toekomstbestendige en duurzame economie. We moeten onze pijlen dan ook richten op innovatieve oplossingen op allerlei gebieden. Dezelfde thema's die in dit congres een rol spelen, komen in onze stad volop aan bod. Grote mondiale ontwikkelingen koppelen we aan lokale vraagstukken en oplossingen. Tot slot kunnen we laten zien dat Rotterdam een vooraanstaand speler is op deze gebieden, wat helpt in het aantrekken van bedrijven en investeerders."

CityChangers
Volgens wethouder Arno Bonte (Duurzaamheid, luchtkwaliteit en energietransitie) past het congres goed bij Rotterdam. "De omvang van die uitdagingen en de snelheid waarmee we hier de energietransitie en duurzaamheid willen aanpakken, vraagt om innovatieve denkkracht. Met de komst van UFGC creëren we een fraai podium om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren." Oprichter Gerald Babel-Sutter van UFGC, vindt Rotterdam een logische keuze: "De CityChangers die op ons congres afkomen zijn stuk voor stuk stadsmakers die actief, gepassioneerd en effectief bezig zijn met het duurzamer maken van hun stad. Precies dus de mensen die ook in Rotterdam bezig zijn met innovatieve ideeën die de wereld moeten helpen verbeteren."

Nieuw landelijk adviesnummer KvK voor ondernemers

De Kamer van Koophandel (KvK) lanceerde maandag 19 augustus een landelijk adviesnummer voor ondernemers. Aanleiding is eigen onderzoek waaruit blijkt dat vier op de tien ondernemers te lang blijven rondlopen met inhoudelijke vragen, waardoor bijvoorbeeld de groei van het bedrijf stagneert.

De KvK bracht samen met onderzoeksbureau MWM2 het probleem in kaart. Meer dan de helft van de ondernemers (52 procent) is voornemens in de toekomst eerder hulp in te schakelen bij vragen, maar heeft het hiervoor te druk, schuift het voor zich uit of denkt het toch zelf te moeten oplossen. En maar liefst 38 procent van de ondervraagden weet bovendien niet goed waar ze terechtkunnen met inhoudelijke vragen.

Onzekerheid en stress
Naast groeistagnatie (41 procent) heeft dit onder meer als gevolg dat er kansen blijven liggen (43 procent). Bij meer dan een kwart van de ondernemers (26 procent) zorgt de onzekerheid zelfs voor stress of

lichamelijke klachten.
De KvK probeert met het adviesnummer de drempel om vragen te stellen voor ondernemers te verlagen. "De vragen en antwoorden publiceren we op onze website en via sociale media, zodat andere ondernemers er hun voordeel mee kunnen doen en zelf uitgedaagd worden om hun eigen ondernemersvraag te stellen", aldus bestuursvoorzitter van de KvK Claudia Zuiderwijk.

Record en groei overslag haven Rotterdam

De Rotterdamse haven heeft in de eerste zes maanden van 2019 een overslag gerealiseerd van 240,7 miljoen ton, een nieuw record. Dat is 3,4% meer dan in het eerste halfjaar van 2018. De groei van de containeroverslag, een van de strategische speerpunten van het Havenbedrijf, zette door met 4,8% ten opzichte van de eerste zes maanden van 2018, eveneens een nieuw overslagrecord. De groei was vooral een gevolg van hogere import- en transshipment volumes.

Ook de financiële resultaten van Havenbedrijf Rotterdam waren goed. De ontvangen zeehavengelden en de huur- en erfpachtopbrengsten van uitgegeven terreinen namen afgelopen halfjaar licht toe.
Met als resultaat een omzetgroei van 4,0% naar € 357,8 miljoen. Het natte bulk segment droeg het sterkst bij aan deze groei.

CEO Allard Castelein: *"Het gaat goed met de overslag in de haven, met name in het strategisch belangrijke marktsegment containers. Ook de financiële resultaten van het Havenbedrijf zijn goed. Daardoor kunnen we blijven investeren in de haven, in fysieke infrastructuur én in digitale oplossingen voor handel en logistiek."*

Energietransitie
Hij vindt dat de voorgestelde clusterbenadering, de focus op infrastructuur en op waterstof in het Klimaatakkoord van het kabinet kansen biedt voor de industrie in Rotterdam.
"Het Havenbedrijf Rotterdam werkt deze graag op korte termijn samen met het Rijk uit. Echter, we vinden het van groot belang dat de invoering van een CO2-heffing gelijk op gaat met het realiseren van noodzakelijke fysieke infrastructuur opdat bedrijven mogelijkheden geboden krijgen om hun CO2-footprint te kunnen verlagen. Dat is goed voor ons vestigingsklimaat en de concurrentiepositie."

Het investeringsniveau in de eerste zes maanden van 2019 bleef hoog (€ 177,1 miljoen). Het Havenbedrijf Rotterdam neemt het voortouw in de digitale transformatie van haven en logistiek. Dit verhoogt volgens het havenbedrijf de efficiency in grote handelsroutes, verlaagt kosten en reduceert CO2-uitstoot.

Vooruitzichten
CEO Allard Castelein over bedreigingen die op de loer liggen: "Op macro-economisch terrein blijven de relaties tussen grote handelsblokken in de wereld gespannen. Ook heerst er aanhoudende onzekerheid over de invoering van handelstarieven na de Brexit. Beide ontwikkelingen dragen ertoe bij dat de vooruitzichten voor verdere groei van de wereldhandel onzeker zijn. Gegeven voornoemde mondiale onzekerheden verwacht Havenbedrijf Rotterdam in het tweede halfjaar van 2019 een lichte afwakking van de groei in goederenoverslag."

Bronnen en beeld: Maritiem Nieuws, Port Of Rotterdam

Daling nieuwe orders industrie

Het aantal nieuwe orders in de Nederlandse industrie is in juli 2019 voor de tweede maand op rij gedaald. De totale productie nam wel toe, maar met de kleinste stijging sinds mei 2013 aldus de Nederlandse Vereniging voor Inkoopmanagement (NEVI) na een peiling onder inkoopmanagers.

De werkgelegenheid in de sector houdt wel aan en was zelfs iets groter dan in juni.

Spanningen
Volgens Bart Vos, hoogleraar Inkoopmanagement aan de Universiteit van Tilburg kan de daling van het aantal orders niet los gezien worden van de mondiale spanningen. Vooral de vraag uit Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, allemaal grote handelspartners, is zwak."

Bron: nu.nl

Warmtepompen van Compair

De meest energiezuinige manier van klimaatbeheersing

Meer en meer horen we de kreet warmtepomp' opkomen, maar wat is een warmtepomp en wat kunnen we ermee. Een woning of gebouw verwarmen zonder een verwarmingsketel lijkt vreemd, maar is al jaren mogelijk met een warmtepomp. Het principe van een warmtepomp is eenvoudig uit te leggen en leuk om te weten.

Het klinkt misschien vreemd, maar de eerste warmtepomp werd al in gebruik genomen begin 20e eeuw. Het was toen nog geen succes, maar het was wel de eerste aanzet om een ruimte te verwarmen, met een andere warmtebron dan een verwarmingsketel. Het principe van een warmtepomp is heel eenvoudig. Het is eigenlijk een koelinstallatie, waarbij het koelproces wordt omgedraaid. Koelen van een ruimte is eigenlijk de warmte onttrekken en vervolgens naar buiten verplaatsen. Dit proces kan eenvoudig worden omgedraaid, waardoor warmte aan de buitenlucht wordt onttrokken en vervolgens naar binnen verplaatst. U denkt waarschijnlijk, hoe kan dit nou als het winter is? Koelen is een natuurkundig proces en vanuit de natuurkunde is bekend, dat het absolute 0 punt niet 0°C is, maar -273°C, of wel 0 kelvin. Alles boven de -273°C (0 kelvin) heeft een bepaalde warmte en kan met een warmtepomp aan de buitenlucht worden onttrokken.

Digitale techniek
Toen in de jaren 70, van de 20e eeuw, de energiecrisis uitbrak, was de warmtepomp mogelijk een grote energiebespaarder. De techniek was echter nog niet zover als nu, waardoor de mogelijkheden beperkt waren en de warmtepomp al snel zijn populaire positie in de markt verloor. Met de intreding van de digitale techniek, eind vorige eeuw, werden de mogelijkheden zeer divers en heeft de warmtepomp aanzienlijk be-sparende elementen in zich. Het is daarmee niet meer alleen een ruimte verwarmen of koelen, maar ook de mogelijkheid om een boiler te verwarmen, zonder daarbij extra energie te gebruiken.

Warmtepompen bijna altijd toepasbaar
Mede door de ontwikkelingen van de digitale techniek, en met name de toepassing op warmtepompen, is Compair Airconditioning & Warmtepompen ontstaan. Opgericht in 1997 en al 20 jaar past Compair dagelijks warmtepompen toe in allerlei verschillende samenstellingen. U moet daarbij denken aan kantoorpanden, hotels en woningen.

Onlangs heeft Compair in 200 vakantiewoningen in Safaripark Beekse Bergen warmtepomp-installaties geplaatst.

Duurzame klimaatbeheersing
Duurzaam bouwen is vandaag de dag niet meer weg te denken uit onze samenleving. Ook de overheid stimuleert het gebruik van een warmtepomp en heeft hiervoor een subsidie-regeling voorgesteld. Die is niet alleen bedrijfsmatig, maar ook voor de particulier toepasbaar. Vraag bij Compair naar de mogelijkheden.

Mient 12 -14
2903 LC Capelle aan den IJssel
010 442 25 64
www.compair-airco.nl

Compair
AIRCONDITIONING
WARMTEPOMPEN

Hans Lemmers
BusinessClub Prins Alexander

Erasmus Uitvaart
info@erasmusuitvaart.nl

BusinessClub
PRINS ALEXANDER

Bewust duurzaam?!

Je kunt er niet om heen, we worden er dagelijks mee geconfronteerd en toch zijn we ons niet altijd bewust van wat nu duurzaam is of niet. En het is echt niet iets van de laatste tijd. Het is er altijd al geweest, alleen in een ander jasje.

We worden geprikkeld om in plaats van de auto vaker het openbaar vervoer of de fiets te pakken. En ik vraag me inderdaad iedere dag af op welke manier ik me kan verplaatsen. Ik plan mijn routes vooraf om zo min als mogelijk onnodig gebruik te maken van m'n auto.

Overigens sinds kort een hybride model, waarbij ik tracht om optimaal gebruik te maken van de actieradius van m'n nieuwe voertuig. En daarnaast verplaats ik me inmiddels ook steeds vaker op m'n - ook al - hybride fiets om op allerlei manieren het milieu te ontlasten.
Duurzaam of niet, in ieder geval bewust.

Ook het gebruik van duurzame materialen binnen mijn eigen vakgebied krijgt aandacht. Of het nu gaat om welk soort papier er wordt gebruikt voor een kaart, welk vervoer er wordt ingezet en welke kisten ik kan aanbieden, overal klinkt het woord duurzaam. En toch zet ik daar een kanttekening.

Duurzaam zit 'm niet alleen in die zaken die zichtbaar zijn en benoemd kunnen worden. Het lijkt wel of we het woord ' duurzaam' zijn gaan gebruiken als marketinginstrument onder het motto; "Kijk ons eens duurzaam en ecologisch verantwoord te werk gaan". En veelal vanuit een commercieel belang. Wellicht negatief belicht, maar bij nader inzien vaak wel de realiteit. Ik weet inmiddels beter.

Misschien dat we wat vaker zelf in de spiegel moeten kijken en ons leven zowel privé als zakelijk anders moeten gaan inrichten om 'bewust' duurzaam keuzes te maken. Zonder belang, maar gewoon omdat het (nu) nog kan...

Ons RISICO*RAPPORT*, uw inzicht

Uw verzekeringspakket helder doorgelicht in ons **RISICO*RAPPORT*** voor de ondernemer.

AL MEER DAN 50 JAAR
ROTTERDAMMERS MET OPGESTROOPTE MOUWEN

VAN STEENSEL
ASSURANTIËN

Van Steensel Assurantiën b.v. • Pr. Pieter Christiaanstraat 61 • 3066 TB Rotterdam

Adfiz
Adviseurs in Financiële Zekerheid

QualityMasters ISO 9001

www.steensel.nl • info@steensel.nl • T 010 412 39 11

Lunchen bij Wilskracht met Quince Dirks

In deze rubriek schuift een lokale ondernemer met Marco Bunk aan de lunchtafel in zijn onlangs fraai verbouwde Bar & Keuken Wilskracht op het Prins Alexanderplein. Deze keer eet de uitbater zijn twaalfuurtje onder de gloednieuwe parasols van zijn lunchterras met Quince Dirks hotelier van NH Capelle, onderdeel van de NH Hotel Groep.

Zij zwaait sinds 2012 de scepter over het hotel vlak naast de A20 ter hoogte van Capelle en Rotterdam Alexander. “Ideaal voor een zakelijke afspraak of om tussen afspraken door even rustig te werken met gratis Wi-Fi. Wij staan bekend om vriendelijk, persoonlijk contact en goede prijs/kwaliteit verhouding en helpen onze gasten graag met een pakket op maat.” Beide kennen elkaar al jaren. Niet alleen als nabijgelegen horecaondernemers, maar ook als lid van Businessclub Prins Alexander. Zo heeft Quince voor haar hongerige en dorstige gasten die ook nog 1x buiten de hoteldeur willen eten flyers van Marco’s uitspanning in haar hotel liggen.

In je bloed

Ze zijn allebei overtuigde horecadieren. De aantrekkingskracht van de branche heeft bij hen alles met de omgang met mensen te maken. De hotelier voelt zich vooral gastvrouw en Marco gastheer. “Horeca moet net zoals zorg in je bloed zitten,” vindt Quince. “Gastvrijheid is een soort liefde. De diversiteit trekt mij heel erg aan. Je bent overal bij betrokken. Ik ben niet alleen maar hoteldirecteur en loop ook weleens met borden en tap ook weleens een biertje. Voor het personeel heb je ook een voorbeeldfunctie.”

Marco: “Mijn handen jeuken nog steeds als ik lege kopjes op tafel zie. Ik zeg weleens tegen jonge mensen die hier komen ‘als je wat meer wilt verdienen, moet je wat anders gaan doen.’ Maar dit werk is zo divers en dynamisch. Als horecaman ben je met gasten bezig. Met gezelligheid, vermaak en troost. Toen ik als jong ventje in de horeca begon zag ik het zelfs een beetje als betaald stappen.”

Toverstokje

Duurzaam ondernemen is het thema van deze uitgave van ABM. Wat zouden Marco en Quince het eerste doen als ze een toverstokje zouden hebben? “De belastingdruk is voor ondernemers hoog. Dat er iets moet veranderen is duidelijk, maar dat moet vooral vanuit de maatschappij en bedrijfsleven zelf komen.
En dat niet dicteren met heffingen en belastingen. Het gaat erom dat wij met z’n allen impact maken. Dat is ook een van de hoofddoelen van het oprichten van de Green Business Club Alexander. We lobbyen nu bij het stadhuis om te investeren in duurzaamheid en waterberging. Zeker als we op het laagste punt van Nederland in 2030 nog zonder kaplaarzen buiten willen zitten.” Marco ziet dat er al veel op het gebied van duurzaamheid gebeurt, maar dat moet meer worden getoond en rondgebazuind. “Dan krijg je vanzelf meer draagvlak. Ook bij je personeel. Dat geldt nu voor veel grote bedrijven.

Vijftien jaar geleden was je helemaal het mannetje als je bij Shell aan de bak kon. Nu hebben de millenials de banen voor het uitzoeken. Grote ondernemingen herpositioneren zich om aantrekkelijk te blijven voor jonge professionals. Bij Eneco krijg je bijvoorbeeld een emmertje bedrijfscompost mee voor thuis. Dat ziet men echt als cadeautje.”

Green Key

Het NH Hotel Capelle heeft net als alle andere alle 35 NH-hotels het hoogst haalbare groene keurmerk The Green Key. Bedrijven met dit keurmerk voldoen aan strenge normen op het gebied van duurzaamheid, milieu en MVO, zonder in te leveren op comfort en kwaliteit. Quince: “Ik zou graag het afval willen aanpakken. Vooral al dat overtollig plastic waar ik me aan stoor. We zijn daar ook binnen onze hotelketen mee bezig. Dat moeten we met zijn allen echt gaan aanpakken.”

www.nh-hotels.com/hotel/nh-capelle
wilskrachtrotterdam.nl

de Haij & van der Wende
advocaten

Barbizonlaan 82
2908 ME Capelle a/d IJssel
Postbus 84233
3009 CE Rotterdam
T 010 - 220 44 00
F 010 - 220 44 99
E be @haijwende.nl

De Haij & Van der Wende Advocaten in Capelle aan den IJssel werkt voor ondernemingen en (non-profit) organisaties.
We adviseren cliënten op het gebied van arbeidsrecht, ondernemingsrecht, vastgoedrecht en ruimtelijke ordeningszaken.

nèt even anders

from efficienta with love

EFFICIËNTA BETER DRUKWERK

www.efficienta.nl
Krimpen aan den IJssel

Vergaderingen & recepties

RESTAURANT & THEEHUIS DE DAMES

VERGADERINGEN EN RECEPTIES

IN LANDELIJK GROEN

Op Leefgoed de Olifant kunt u op vijf inspirerende locaties terecht voor vergaderingen, teambuilding, brainstormsessies, enzovoort. Rust, natuur en sfeer staan daarbij centraal. U wandelt vanaf het Leefgoed zo Park Hitland in of langs de werkhaven met historische schepen.

De vrijstaande locaties die helemaal opgaan in de landelijke omgeving zijn van alle technische gemakken voorzien, zoals wifi, beamer of flip-over. De catering wordt verzorgd vanuit de geheel vernieuwde keuken van Restaurant & theehuis De Dames dat onlangs meer capaciteit heeft gekregen.

Informeer ook eens naar de mogelijkheden over het organiseren van een workshop of teambuilingactiviteit. De dag afsluiten met een gezellig borrel of diner? Ook dat kan.

Parkeren is gratis op ons eigen terrein.

Duurzaam

Leefgoed de Olifant gebruikt waar mogelijk zelfgekweekte biologische groentes, fruit, kruiden en eetbare bloemen. De runderen voor vlees, melk en kaas worden bij ons geweid. Leefgoed de Olifant is een non-profitorganisatie die het Leefgoed met ondermeer rijksmonument Steenoven de Olifant, toegankelijk en in stand wil houden.

GROENENDIJK 325 (VER-HITLAND) - 2911 BB NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL - TELEFOON 0180-323414 - INFO@LEEFGOED.NL

Leefgoed

LEEFGOED.NL/VERGADEREN